

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 11/2013 vp

Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle vuosilta 2011 ja 2012

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä toukokuuta 2013 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-televasti käsiteltäväksi Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksen eduskunnalle vuosilta 2011 ja 2012 (K 9/2013 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- viestintäneuvos Elina Normo, liikenne- ja viestintäministeriö
- yksikön päällikkö Petri Makkonen ja päällikkö Päivi Peltola-Ojala, Viestintävirasto
- hallintoneuvoston puheenjohtaja Ilkka Kantola, Yleisradion hallintoneuvosto

- toimitusjohtaja Lauri Kivinen, Yleisradio
- johtaja Kari Risberg, Digita Oy
- apulaisjohtaja Petra Wikström, MTV Media
- johtaja Marcus Wiklund, Sanoma Media Finland ja Sanoma News
- erityisasiantuntija Sami Virtanen, Kuuloliitto ry
- yksikönpäällikkö Laura Pajunen ja toimittaja Tommi Huovinen, Kuurojen Liitto ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- saamelaiskäräjät
- Svenska Finlands folkting
- Näkövammaisten Keskusliitto
- Viestinnän Keskusliitto
- RadioMedia.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yleisradion hallintoneuvosto on antanut eduskunnalle käsiteltävänä olevan kertomuksen toiminnastaan vuosilta 2011 ja 2012. Yleisradio Oy:n (jäljempänä Yleisradio) toimintaa ohjaava strategia painotti tällä kaudella julkisen palvelun erottuvuutta, asiakaslähtöisyyttä ja avoimuutta.

Hallintoneuvoston kertomuksen mukaan vuosia 2011 ja 2012 leimasi uudistuneen organisaation toimintatapojen tehostaminen. Vuoden 2011 aikana kurottiin umpeen suuri osa aikaisemmasta talouden alijäämästä. Strateginen pai-

nopiste on ollut erityisesti nuorten yleisöjen tavoittaminen. Niinpä ohjelmistoja uudistettiin ja kanavia profiloitiin paremmin toisistaan erottuviksi.

Lainsäädännön muutokset vuonna 2012

Vuonna 2012 eduskunta hyväksyi Yleisradion tulevaisuuden kannalta tärkeät lait Yleisradio Oy:stä annetun lain muuttamisesta (474/2012) ja yleisradioverosta (484/2012), jotka tulivat voimaan vuoden 2013 alusta. Näillä ratkaisuilla vakautettiin Yleisradion veroluonteinen tulorahoitus ja linjattiin osin uudelleen Yleisradion

julkisen palvelun sisältö. Samalla lisättiin yhtiön hallintoneuvoston tehtäviä ja parannettiin eduskunnan tiedonsaantia siten, että hallintoneuvosto antaa eduskunnalle vastedes joka vuosi kertomuksen toiminnastaan. Käsiteltävänä oleva kertomus koskee siis aikaa ennen edellä sanottuja ratkaisuja.

Yleisradion julkisen palvelun sisältö ja rajanveto kaupalliseen toimintaan tulee valiokunnan arvion mukaan jatkossa nousemaan yhä useammin keskusteluun, ja nykyistä rajanvetoa on osin kritisoitu valiokunnan saamissa eräissä asiantuntijalausunnoissa. Liikenne- ja viestintävaliokunta viittaa edellä mainitun Yleisradiosta annetun lain muuttamista koskeneen hallituksen esityksen (HE 29/2012 vp) perusteluihin ja esityksestä annettuun valiokunnan mietintöön (LiVM 8/2012 vp), joissa on annettu suuntaviivat Yleisradion julkiselle palvelulle vuoden 2013 alusta lukien.

Yleisradion hallintoneuvostolla on korostettu asema Yleisradion julkisen palvelun ohjaajana. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että hallintoneuvosto on rekrytoinut avukseen riippumattoman julkisen palvelun asiantuntijan sekä tarvittavaa markkinaoikeudellista ja toisaalta juridista asiantuntemusta, jotka ovat omiaan jatkossa takaamaan hallintoneuvoston arviointien korkean tason.

Yleisradion rahoitusratkaisu takaa yhtiölle varmuuden nykyisen laajuisen toiminnan pitkäjänteisestä rahoituksesta. Valiokunta korostaa tässä yhteydessä, kuten jo aiemmin edellä mainitussa mietinnössään, että jatkossa tulee tarkastella säännöllisin väliajoin mm. mahdollisista markkinoiden tai palvelutarpeiden muutoksista aiheutuvia vaikutuksia Yleisradion rahoituksen indeksisidonnaisuuteen sekä verotuksen tasapuolisuuden ja oikeudenmukaisuuden toteutumisesta. Valiokunta painottaa, että tätä tarkastelua toteutettaessa ja mahdollisia muutostarpeita esittäessä on otettava huomioon, että rahoitusratkaisu perustuu laajaan parlamentaariseen yhteisymmärrykseen Yleisradio Oy:n tehtävistä ja niiden vaatimasta rahoituksesta.

Muut huomiot

Valiokunta korostaa, että julkisen palvelun lähtökohtana on tuoda kaikkien saataville yhtäläisin ehdoin monipuolinen sisältötarjonta ottaen huomioon myös erityisryhmien tarpeet. Osana tätä toimintaa valiokunta korostaa Yleisradion alueellisen tv- ja radiotoiminnan merkitystä alueen identiteetin vahvistajana ja monipuolisen ja kattavan alueellisen viestinnän, sananvapauden ja tiedonvälityksen takaajana.

Valiokunta pitää tärkeänä, että kertomusjakson aikana toteutettujen eräiden kanavien profiilimuutosten vaikutukset selvitetään erityisesti siltä osin, miten muutos on vaikuttanut eri katsoja- ja kuulijaryhmien ohjelmatarjontaan ja miten uudistus on saavuttanut tavoitellun katsojatau tai kuulijaryhmän. Valiokunta pitää keskeisenä, että esimerkiksi Yleisradion nuorille suuntaama kasvava ohjelmatarjonta erottuu kaupallisesta ohjelmatarjonnasta sisällöltään tai esittämistavaltaan siten, että yhtiön erityistä panostusta nuoriin katsojiin voidaan perustella julkisen palvelun tarpeesta käsin. Valiokunta toteaa, että kaupalliset toimijat panostavat myös voimakkaasti samaan katsojaryhmään.

Valiokunta korostaa Yleisradion kaikkien palvelujen esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Nämä näkökohdat tulee ottaa huomioon kaikessa toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa, myös eniten uusia mahdollisuuksia tarjoavassa internetpalvelussa.

Eduskunta on keväällä 2010 hyväksynyt lain televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta (733/2010), jossa Yleisradio on velvoitettu lisäämään ohjelmatekstitysten määrää asteittain sataan prosenttiin vuoteen 2016 mennessä. Valiokunta painottaa tarvetta lastenohjelmien tekstityksiin ja myös viittomakielelle tulkkaukseen, jotta kuulovammaiset lapset saattaisiin yhdenvertaiseen asemaan muiden lasten kanssa. Valiokunta kannustaa myös laajentamaan äänitekstitys- ja kuvailutulkkauspalveluja näkövammaisten tarpeisiin.

Valiokunta toteaa, että Yleisradio on keskeisessä asemassa uhanalaisten saamen kielten tukemisessa ja saamen kieliä puhuvien aikuisten ja erityisesti lasten ja nuorten identiteetin vahvista-

misessa. Yhteispohjoismainen strategiatyö Ruotsin ja Norjan yleisradioyhtiöiden saamelaisradioiden ja -televisioiden kanssa on kertomusvuosina keskittynyt uutisyhteistyöhön. Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää tärkeänä, että Yleisradio laatisi kattavan strategian saamenkielisestä julkisen palvelun ohjelmatoiminnasta kaikkien saamen kielten osalta, jotta varmistettaisiin saamelaisten alkuperäiskansan omakielinen ohjelmatarjonta ja sen kehittäminen.

Valiokunta pitää Yleisradion rahoitusratkaisua merkittävänä mahdollisuutena kotimaiselle ohjelmatuotannolle, sekä Yleisradion omalle suomen- ja ruotsinkieliselle tuotannolle että niin sanotulle riippumattomalle sisällöntuotannolle, jolle Yleisradion ohjelmisto-ostot ovat elintärkeitä. Valiokunta korostaa tarvetta kotimaiselle ohjelmatuotannolle myös saamen ja romanin kielellä.

Valiokunta pitää erittäin hyvänä, että riippumattomilta tuotantoyhtiöiltä ostettavan sisällön

osuus aiotaan tulevaisuudessa palauttaa vähintäänkin tasolle, jolla se oli ennen yhtiössä toteutettuja säästötoimenpiteitä vuosina 2011 ja 2012. Ruotsalaisen SVT Worldin ohjelmistoa lähetetään nykyisin Yleisradion kanavalla rajoitetulla näkyvyysalueella. Valiokunta toteaa, että kyseisen ohjelmiston näkyvyyteen on olemassa myös nykyistä laajempaa kiinnostusta.

Venäjänkielisen väestöosuuden kasvu Suomessa tulee myös ottaa huomioon ohjelmatarjonnassa. Keväällä 2013 aloitetut venäjänkieliset tv-uutiset ovat hyvä esimerkki tästä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa

että eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Helsingissä 30 päivänä toukokuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Osmo Kokko /ps
jäs. Thomas Blomqvist /r (osittain)
Markku Eestilä /kok
Ari Jalonen /ps
Merja Kuusisto /sd
Suna Kymäläinen /sd (osittain)
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Raimo Piirainen /sd

Janne Sankelo /kok
Eila Tiainen /vas
Ari Torniainen /kesk
Oras Tynkkynen /vihr
vjäs. Heikki Autto /kok
Eeva-Maria Maijala /kesk (osittain)
Arto Pirttilahti /kesk (osittain).

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kaj Laine.